

„Несравнимо и единствено по рода си съвършенство в света на хумора и сатирата, на фона на което Уди Алън звучи сухо и еднообразно, а Оскар Уайлд е скучен.” / Обзървър

„Вероятно най-остроумният и забавен наблюдател на човешките слабости на нашето време. Творчеството му е едно от онези неща, към което развиваш сериозна зависимост.” / Таймс

„Истински диамант в света на комедията. Ако можеше наистина да погледнем на собствения си живот от този смешен ъгъл!” / Дейли Мейл

„Дейвид Седарис е като зарядно устройство за усмивка.” / Индипендънт

„Болезнено смешно.” / Армистед Мопин

Дейвид Седарис

Един ден
АЗ ГОВОРИ
КРАСИВО

МОНТ

Съдържание

Едно

Само „Каролина“	9
Гигантски мечти. Дребни способности	21
Генно инженерство	35
Дванадесет мига в живота на художника	42
Не можеш да убиеш Петела	61
Азиатската младеж	69
Кривата на обучението	82
Голямо момче	95
Големият скок напред	98
Специалитетът на деня	116
Град на ангели	120
Пурпурносин диамант	127
Nutcracker.com	136

Дeux

Ще се видим отново вчера	145
Един ден аз говори красиво	157
Исус се бръсне	164
Касетофонният плъх	170
Двойно, моля	176
Спомени за детството ми от континента Африка	181
21 надолу	189
Градът на светлините, но в тъмното	193
Кълна се във вяност към торбичката	199
Обирджиони, полициони	206
Почти видях как едно момиче умира	215
Умно момче	225
Късното шоу	233
Ще ям това, което е облякъл той	249

Само „Каролина“!

Човек, който е гледал телевизия прилично количество часове, е запознат с тази сцена: агентът от някоя полицейска организация чука на вратата на привидно обикновен дом или офис. Вратата се отваря и човекът, стиснал дръжката, бива помолен да си покаже документите за самоличност. След това агентът казва: „Налага се да дойдете с мен“.

Тези агенти са забележително спокойни. Ако бъдат попитани: „Защо да идвам където и да е с Вас?“, обикновено изправят маншетите на ризата си, оправят ръкавелите си, небрежно отупват рамото си, за да махнат някой несъществуващ косъм от ревера на спортното си палто и казват: „О, мисля, че и двамата знаем защо“.

В тази ситуация заподозреният прави избор между това да се предаде лесно или да се предаде трудно и сцената свършва или с престрелка, или с поставянето на белезници около китките на заподозрения.

Има случаи, когато човекът е заподозрян по погрешка, но в повечето случаи набеденият престъпник знае много добре защо го прибират. Дори сякаш е очаквал това да се случи. Напрежението от това да почукат на вратата му е взело контрол върху живота му и сега чакането свършва. Дори се опитват да ни внушат, че всъщност човекът е направо облекчен, но нито един зрител не се хваща на тези трикове на сценаристите. Макар че най-вероятно един прекаран в криене ден да има своите кофти моменти, със сигурност е несравнимо по-добрият вариант, ако другата алтернатива е един ден в затвора.

Когато нещата опрат до това кой ще вземе долното легло в килията, могат да се кажат доста неща относно избора да направиш нещата по трудния (или в реален затвор по твърдия) начин.

Агентът дойде при мен по време на часа по география в пети клас. Кимна на учителката ми, която бе застанала намушена пред картата на Европа. Това, което разбрах с пронизваща болка доста по-късно, бе, че всичко бе инсценирано и предварително нагласено. Залавянето ми е било планирано точно за 2:30 часа в четвъртък следобед. Агентът е бил инструктиран да облече блейзър в лайнян цвят върху плетено червено поло и да обуе обувки с разумно ниско токче, в случай че заподозреният се опита да избяга.

– Дейвид – каза учителката, – това е мис Самсън и тя би желала да тръгнеш с нея. Сега.

Не викаха никого друго от класа, така че логично се запитах защо точно мен. Преминах мислено през списъка от наскоро извършени престъпления, нещо, което може да се е набило на око и да е довело до вероятно обвинение.

Подпалване на костюм за Хелюин, на който пишеше, че е защитен от пожар; кражба на щипки за барбекю от една тераса, но хората не бяха в дома си; лека правописна промяна – премахване на буква от думата „сако“ в списъка с училищните правила, поставен на входната врата на гимназията.

И нито за миг не ми мина през ума, че е възможно да съм невинен.

– Няма да е зле да си вземеш учебниците – каза учителката. – И сакото. Вероятно няма да се върнеш преди края на часа.

Макар че по онова време и през моите очи Агент Самсън ми се струваше стара, сега съм сигурен, че току-що бе завършила университета. Тя тръгна до мен и зададе привидно невинен въпрос, нещо, което не би следвало да има каквато и да е връзка със залавянето ми.

– Е, за кого си? За „Стейт“ или за „Каролина“?

Говореше за спортното съперничество между двата университета. Тези, които се интересуваха от такива неща, имаха непонятната склонност да демонстрират подкрепата си за едните или за другите, като носеха или тениски в Тар Хил¹ синьо, или в червеното на Червената вълча

¹ Жаргонното наименование на университета в Северна Каролина – б. пр.

глутница², два цвята, които имаха рядкото свойство да седят зле на всеки един човешки индивид.

Въпросът за любим отбор беше нещо обичайно в нашата част на Северна Каролина и както е лесно да се досети човек, отговорът можеше да изпълни томове относно това какъв човек си или какъв човек се надяваш да станеш. Интересите ми към футбола и баскетбола се свеждаха до нула, но беше по-лесно да се преструвам в обратното.

Ако едно момче на моите години не обича пиле на грил или пържени картофи, хората го отдават на личен вкус. „Е, хора всякакви“, биха казали. Не бе проблем да извърна глава при вида на президента, при поднесена бутилка кока-кола, можеше да извърна глава дори от Бог и това все пак се приемаше някак. Но за момчета, които не обичат спорта, беше въведена цяла терминология.

Бях установил, че когато се повдигнеше въпросът за предпочитан спортен отбор, е най-добре да отговориш с въпроса „А ти?“, а след това да добавиш: „Нима? Аз също!“

Когато Агентът ми метна въпроса, аз се хванах за червеното ѝ поло като за правилна следа и заявих, че съм за „Стейт“.

– Определено „Стейт“. Само „Стейт“ и никой друг.

И това беше отговор, за който щях да съжалявам години наред.

– Значи „Стейт“, а? – попита тя.

– Да, „Стейт“. Те са най-великите!

– Разбирам.

Поведе ме през врата, на която нямаше никаква табелка или обозначение и се намираше недалеч от кабинета на директора. Стаята беше малка, без прозорци и обзаведена с два чина, разположени един срещу друг. Една от онези стаи, в които изтезават хората, докато се огънат, а после – прекършат. Една от онези стаи, които боядисват често, за да заличат петната от кръв.

Подкани ме да седна на единия чин – място, за което тогава още не знаех, че ще се превърне в „моето място“, и

² Жаргонно наименование на Държавния университет в Каролина – б. пр.

след това продължи с въпросите:

– И какво по-точно са те? „Стейт“ и „Каролина“?

– Колежи? Университети?

Тя отвори файла на компютъра на бюрото си и каза:

– Да, прав си. Отговорите ти са правилни, но ги произнасяш неправилно. И ми казваш, че са колежи и университетети, а не колежи и университети. Даваш ми някакъв звук между Т и С, а не едно хубаво, свежо С. Можеш ли да чуеш разликата между двата звука? – Кимнах. – Мога ли да получа реален отговор с думи?

– Аха.

– Аха не е дума.

– Окей.

– Окей какво?

– Окей – отговорих. – Естествено, че мога да чуя.

– Можеш да чуеш, какво? Несъответствието? Контраста?

– Да, това.

Да, това беше първата ми битка от дългата войната срещу буквата С и бях решен с цената на всичко да изкопая лисичата си дупка и да се заровя в нея, преди слънцето да е залязло.

Според Агент Самсън, „дипломиран логопед“, моето С излизало като съскане, което означавало, че имам говорен дефект. Това не беше новост за мен.

– Нашата цел е да работим съвместно, докато проговориш правилно – каза Агент Самсън. Изнесе истинско шоу, докато натъртваше върху нейното перфектно, искрящо чисто С, и ефектът беше дълбоко обезпокоителен и дразнещ. – Опивам се да ти помогна, но колкото повече ми разиграваш тези малки играчки, толкова повече време ще отнеме.

Жената говореше с тежък акцент, типичен за Северна Каролина, което използвах в моя полза и насочвах към съсипване на авторитета ѝ: „Ето един човек, за когото думата „боб“ съдържа две срички.“ Племето ѝ очевидно пиеше вода от глинени чаши и викаха за „Голямата меча лапа“, докато някой се провикнеше: „Мясото е гудо‘о“. Така че коя беше тя да ме съветва за каквото и да било?

През следващите години се научих да намирам по някой

дефект, дори цели пукнатини в логопедите, които изпращаха да оправят това, което мис Самсън охарактеризира като „мързелив език“.

– Това е проблемът с езика ти. Просто го мързи да се движи.

По онова време сестрите ми Ейми и Гретчен минаваха през терапия за мързеливи очи, а по-голямата ми сестра Лиза била родена с мързелив крак, който отказвал да расте със същата скорост и размер като другия. Беше носила шина през първите две години от живота си и докато вървяла, оставяла дълги драскотини по меките борови дъски на пода.

Харесваше ми идеята, че някоя част от тялото ти може да се определи като мързелива – не безразсъдна, не глупава, не враждебна, а просто без желание да работи достатъчно, да се напъва безсмислено и упорито за постигане на перфектните резултати в работата на екипа. Баща ми често обвиняваше майка ми, че имала мързелив мозък, а тя точно толкова често му напомняше, че имал мързелив показалец, понеже не можел да завърти циферблата на телефона и да се обади, когато знае, че ще закъснее.

Логопедичните ми терапии бяха насрочени за всеки четвъртък, точно за 2:30 и не говорех за тях с никого, освен с майка ми. Самата дума „терапия“ предполагаше смазващ провал от моя страна. Хората с психиатрични проблеми имаха терапевти. Нормалните хора нямаха. Не гледах на логопедичните си сеансите си като нещо, с което човек трябва да се гордее и непременно да рекламира, но както казваше учителката ми: „Хора всякакви“.

И докато моята цел беше да пазя тази част от живота си в тайна, нейната беше да информира целия клас. Ако станех от мястото си в 14:25, тя винаги казваше:

– Седни си на мястото, Дейвид. Има още пет минути до сеанса ти при логопеда.

Ако останех на мястото си до 14:27, тя казваше:

– Дейвид, не забравяй, че в 14:30 имаш логопедична терапия.

Бях сигурен, че в дните, когато отсъствах, се изправяше пред класа и заявяваше:

– Днес Дейвид го няма, но ако беше тук, щеше да има логопедична терапия в два и половина.

Сеансите ми варираха от седмица на седмица. Понякога в рамките на половин час повтарях като папагал онова, което ми кажеше Агент Самсън. Друг път прекарвахме времето в разглеждане на диаграми и схеми с разположението на езика или четяхме детски текстове, наблъскани с буквата **С** за приключенията на **слончета, сомове и скумрии**, които се казват **Саси** или **Самуел**, или **Сузи**. Най-лошите дни бяха, когато вадеше един касетофон и ми пускаше да чуя точно колко напредък не бях успял да постигна.

– Моят логопед се казва мис Криси Самсън – казваше и после ми подаваше микрофона, облягаше се в стола си и скръстваше ръце. – Хайде, кажи го. Искам да чуя как звучиш.

Обожаваше звука на името си и очевидно моят говорен дефект представляваше дълбока лична обида, дори подигравка. Ако исках да прекарам остатъка от живота си като Дейвид **Тедарим** (изписано Седарис), така да бъде. Тя обаче държеше да се обръщат към нея с „мис Криси Самсън“. Ако името ѝ не включваше звука **С**, вероятно би подминала възможността да стане логопед и вероятно би се отдала на вадене на здрави кътници без упойка или би направила кариера в така нежеланото и болезнено обрязване на клиторите на малките момиченца и ученичките в Африка. Такъв човек беше.

– О, хайде стига – казваше често майка ми. – Сигурна съм, че не е чак толкова лоша. Не я съди така строго. Момичето просто се опитва да си върши работата.

Една седмица отидох няколко минути по-рано и когато влязох в кабинета на Агент Самсън, тя се „опитваше да си върши работата“ с Гарт Баркли, дребно момче с вид на бездомно коте, с когото се бях запознал в четвърти клас.

– Чакай си реда в коридора – каза тя.

Седмица или две след това сеансът ми беше прекъснат от Стийв Бикслър, момче, което вървеше и говореше плахо, сякаш постоянно се страхуваше да не обиди някого. Той мушна глава в кабинета и каза, че днес родителите му го вземат по-рано за дълъг уикенд, което означаваше, че ще

пропусне сеанса си в петък.

– Тъжالياвам за това – каза той.

Започнах да наблюдавам вратата на логопедичния кабинет и да си отбелязвам кой влиза и кой излиза. Ако бях видял поне едно от популярните момчета или момичета, бих повярвал на майка си и бих погледнал на говорния си дефект като на нещо, което може да се случи на всекиго.

Уви не видях нито един от групите на популярните. Чък Когинс, Сам Шелтън, Луи Делука; очевидно имаше някаква връзка между изопаченото С и пълната липса на заинтересованост във вечното дерби „Каролина“ или „Стейт“.

Нито едно момиче не влизаше в кабинета. Бяха само момчета като мен, които си правеха скрапбук със снимки на кинозвезди и сами си шиеха пердетата.

– Не трябва да се занимаваш с такива неща – казваха мъжете в семейството ми. – Това са момичешки работи.

Да печеш плодови сладки или кексчета с крем за портиерите в училище, да гледаш „Пътеводна светлина“ с майка си, да събираш листенца от рози за ароматни кошнички... всичко, което си заслужаваше да се прави, се оказваше „момичешка работа“.

И за да си доставим тези малки удоволствия, ние се научавахме как да бъдем двулични и подмолни. Купищата списания „Космополитън“ бяха затрупани под някое издание на „Момчешки свят“ или илюстрираното списание „Спорт“, а проектите ни за декупаж бяха скрити под спортни екипи, които никога не сме искали, но така или иначе получавахме.

Когато ни питаха какви искаме да станем, когато пораснем, ние криехме истината и променяхме смисъла на въпроса на: „С кого искате да спите, когато пораснете“:

– Полицай, пожарникар или някой от онези мъже, които държат оголени високоволтови жици.

В дните за състезания по софтбоул обиграно симулирахме различни симптоми и майките ни пишеха извинителни бележки. Брайън имаше стомашен вирус, а Тед „страда от този двадесет и четири часов вирус, който се е разпространил напоследък“.

– Тези дни ще закача табелка на вратата – казваше

често Агент Самсън. Вероятно мислеше нещо в посока на „Лаборатория по говорна терапия“, макар че по-правилното обозначение би трябвало да е „Бъдещите хомосексуалисти на Америка“.

Полагахме нечовешки усилия в опитите си да се впишем в училищната си среда, но в крайна сметка неизменно бяхме предавани от ленивите си езици.

В началото на учебната година, когато се поздравявахме, че успешно сме минали за нормални, Агент Самсън записваше имена от насъбралите се край нея учители. Ръце се вдигаха една през друга.

– Имам един в класа си.

– Имам двама във втория си час по математика.

Дали учителите ни имаха способността да забележат отсега бъдещите алкохолици и депресирани деца? Дали се надявахме, че като премахнат говорните ни дефекти, ще успеят да ни вкарат в правилния път и да ни подготвят за една бъдеща кариера на сцена? В някой хор?

Мис Самсън ме инструктира когато оформям звука С, да слагам върха на езика си зад предните горни зъби, точно до венеца. Ефектът не се отличаваше кой знае колко от този, който издава излизаният от гума на кола въздух. Беше странно и привличаше много повече внимание от оригиналния ми вроден дефект. Претърпях провал да разбера как това съскане може да разреши проблема ми, така че продължих да си говоря по същия начин, поне у дома, където ленивият ми език и неговите звуци попадаха върху точно толкова лениви уши.

В училище, където всеки учител беше потенциален шпионин, започнах да отбягвам използването на думи със звука С, стига ситуацията да го позволяваше.

„Със сигурност“ се превърна в елементарно „Да“ или в звучащото като в казарма „Потвърждавам“. „Съгласен ли си?“, „Става ли?“ се превърнаха в „Би ли имал нещо против?“, така че въпросите ми звучаха по-скоро като отчаяна молба.

След няколко седмици на „безкрайно преследване и безсрамно мърморене“, както го наричаше тя, и „мрънка-

не“, както го наричах аз, майка ми ми купи джобен речник с алтернативи без **С** на почти всяка една дума.

Консултирах се с книжката всеки ден в стаята си, както и в „помещението за учебни занимания“, което другите деца наричаха „класна стая“.

Агент Самсън не беше особено ентузиизирана, когато започнах да я наричам „терапевт по артикулация“, но по-голямата част от учителите ми бяха във възторг.

– Какъв богат речников запас!

– Боже, какви големи, силни думи.

Множественото число беше огромен проблем, понеже в английския език разликата между единственото и множественото число е едно **С** в края на единственото, но се опитвах да го избегна, доколкото можех; „елементи“ например се превърна в „един елемент или може би малко повече“ или „елементът като множество“.

Притежателните, които също изискват само едно единствено **С** след името или местоимението, си бяха малък ад и се наложи „Нервните окончания на двете уши на хората са разположени в ляво и дясно на главата“, да звучи като: „Ако вземем едно нервно окончание и го умножим по хиляда и дори повече, ще получим това, което е разположено на лявото ухо. Това важи и за другото ухо“.

След всички получени комплименти за подобрения ми речников запас, сега беше разумно да се свия малко и да си държа устата затворена. Не исках другите да си мислят, че съм се превърнал в любимец на учителите.

Когато започнах терапията с Агент Самсън, се притеснявах, че нейният план ще проработи с всички други, освен с мен; че другите момчета ще вкарат мързеливите си езици в правия път, ще преобърнат живота си и аз ще остана сам, изоставен и дефектен.

За щастие страховете ми така и не се оправдаха. Въпреки огромните усилия на жената, никой не направи никакво значително подобрение. Единствената разлика беше, че сега всички подложени на терапията станахме по-тихи.

Благодарение на касетофона на Агент Самсън сега аз, както и всички останали, имах съвсем ясна представа как

точно звуча. Естествено, говорният дефект си беше там, но също така забелязах и тона си – развълнуван, висок и креплив по момичешки. Често се заслушвах в гласа си, докато поръчвах пица в кафетерията, и звукът буквално преобръщаше стомаха ми.

Как изобщо някой можеше да изтърпи да ме слуша?

И ако децата край мен щяха един ден да станат адвокати или кинозвезди, аз планирах да дам обет за мълчание и да стана монах. Бившите ми съученици щяха да се обаждат в абатството и да питат как съм, а свещеникът щеше да вдига телефона и да казва: „Не можете да говорите с него! Как защо? Защото отец Дейвид не е говорил с никого от тридесет и пет години“.

– О, успокой се. Все някога гласът ти ще се промени – казваше майка ми.

– А ако не?

– Не бъди толкова злокобен – потръпна тя.

Оказа се, че Агент Самсън беше нещо като временен логопед и я въртяха от училище в училище. Остана четири месеца при нас и после я преместиха на друго място. Последната ни среща беше преди коледната ваканция. Класната ни стая, коридорите, всичко беше украсено за празниците. Всичко освен нейния кабинет, който си оставаше все така гол.

Очаквах да прекараме половин час със **Слончето Съни** и бях безкрайно щастлив, когато я видях да си опакова касетофона.

– Мислех си днес да се поотпуснем и да си направим едно парти. Ти и аз. Как ти се струва? – Бръкна в чекмеджето си и извади кутия с коледни сладки. – Ето, вземи си. Сама ги правих и трябва да ти кажа, че в кухнята настана ад. Ти правеш ли курабийки?

Излъгах:

– Никога не правя курабийки, никога не съм правил.

– Е, трябва да знаеш, че е ужасно много работа – каза тя.

– Особено ако нямаш миксер.

Не беше в стила на Агент Самсън да си приказва така свободно и беше странно да седим в горещата стая и да се преструваме, че водим нормален разговор.

– Е, какви са плановете ти за празниците?
– Обикновено прекарвам тук и отварям подаръка от фамилията.

– Само един ли? – попита тя.

– Може би пет или девет.

– Никога седем или осем?

– Рядко.

– И какво правиш на тридесет и първи декември? На Нова година?

– В деня преди Нова година махаме коледното дърво от хола и ядем храна от морето.

– Много си станал добър в избягването на това С – каза тя. – Трябва да призная, че се оказа по-корав и силен от останалите.

Мислех, че ще се опита да ми слага допълнителни капани, но тя ме изненада – започна да говори за собствените си плановете за празниците.

– Ще е доста трудно сега без годеника ми. Във Виетнам е – обясни тя. – Миналата година отидохме да видим родителите му в Роаноке, но тази година на Коледа ще бъде с баба си недалеч от Ашвил. Родителите ми ще дойдат и всички ще се постараем да прекараме добре. Ще ям пуйка, ще ида на църква. И на другия ден ще дойде един приятел, и ще идем с колата до Джаксънвил да гледаме „Флорида“ срещу „Тенеси“.

Не можех да си представя нещо по-лошо от това да караш до Флорида, за да гледаш футболен мач, но се престорих, че съм заинтересован.

– Уау, това трябва да е голям мач.

– Бях в Мемфис, когато „Ню Йорк Стейт“ издухаха „Джорджия“ четиринадесет на седем за купата „Либърти“ – каза тя. – А догодина не ме интересува кой ще играе, но искам да съм на първия ред на мача за купата „Тенджърийн“. Бил ли си някога в Орландо? Страхотно място, много е забавно. Ако с бъдещия ми съпруг успеем да си намерим работа там, се надяваме да се преместим до година-две. Аз да живея във Флорида! Обзалагам се, че това ще те зарадва, нали?

Не знаех как да отговоря, не съвсем. Коя беше тази фанатичка, която ходеше на всички мачове на всяка една колежанска купа? Без миксер? И с годеник във Виетнам? И защо ѝ отне толкова много време да каже нещо за себе си?

През цялото време за мен тя беше студенокръвен агент, а се оказа една леко откачена и лишена от всякакъв опит учителка по правилно говорене.

Не беше лош човек тази мис Самсън, но вече беше късно. Трябваше да подходи приятелски от самото начало, а не да чака до края на годината, едва до последния час, когато единственото, което можех да изпитам към нея беше съжаление.

– Направих всичко по силите си да работя с теб и другите, но понякога и най-доброто, което човек влага в една работа, не е достатъчно. – Взе си още една курабийка и я завъртя между пръстите си. – Наистина искам да докажа себе си, да променя живота на хората. Но е трудно да си вършиш работата, когато насреща си виждаш толкова голяма съпротива. Учениците ми не ме харесват и предполагам трябва да приема, че нещата са такива, каквито са. Какво да кажа? Като логопед съм пълен провал. – Тя вдигна ръце към лицето си. Притесних се, че ще заплаче.

– Хей, виж. Тъжالياвам. – казах.

– Ха-ха. Хванах те! – И продължи да се смее повече от нужното, след което написа десетки формуляри за логопеда, който щеше да дойде след нея, и ме препоръча за терапевтичната програма. – Тъжالياвам! Да бе, да. Имаш доста работа пред себе си, господинчо.

Разказах историята на майка ми, която много се смя и ми каза, че в някои отношения съм голям смотаняк, защото вярвам на всички.

Съгласих се с нея, но тъй като нито една от терапиите ми през следващите години не даде резултат, все още предпочитам думата „наивник“ пред „смотаняк“. Просто в нея няма С.

Гигантски мечти Дребни способности

Баща ми обичаше джаз, имаше огромна колекция от плочи и магнетофонни ролки и след работа се наслаждаваше на музиката си. Често се прибираще вкъщи в лошо настроение, но щом си получеше дозата „Декстър Гордън и мартини с водка“, стресът се стопяваше и всичко беше „*красота бейби, просто красота*“.

В мига, в който игличката докоснеше повърхността на онази ми ти плоча, той разхлабваше вратовръзката си и се превръщаше в съвсем различен човек от консервативния инженер с джоб пълен с моливи на „Ай Би Ем“, на които бе гравивирана заповедта **МИСЛИ**.

– Боже, Боже, какви чудеса излизат от бузите на този човек. Веднъж го видях в „Блу Ноут“. Искам да ви кажа, че направо ме издуха от стола. Такъв талант се среща един път в живота на човек. Беше истинска комета, а аз бях там, на първия ред. Представяте ли си?

– Исусе! – отговарях винаги аз. – Обзалагам се, че е било страотно.

Съпричастността обаче като че само го раздражаваше и в крайна сметка се оказа неправилен подход.

– Не знаете и половината от историята – отговаряше той. – Било страотно. Пълни глупости! Нямах и представа за какво говориш. Можеш да вземеш секира и да отсечеш устните на човека директно от лицето му, там на сцената, после да ги накълцаш на малки парчета, и пак щеше да свири по-добре от всеки един музикант. Ето, точно толкова добър беше!

Аз кимах с глава, представях си чифт лъщящи от кръв устни, паднали самотни и изоставени на пода на съблекал-

нята в някой нощен клуб.

Номерът беше да се отдалечиш заднешком към коридора и после към кухнята, преди баща ми да е изкрещял:

– О, не, без такива! Връщай се веднага тук. Искам да седнеш и да слушаш следващото парче. И като казвам да слушаш, имам предвид истински да слушаш.

Понеже това беше музиката, с която бяхме израснали, ми се искаше да вярвам, че сестрите ми и аз наистина можехме да оценим добрия джаз. Предпочитахме го пред музиката, която слушаха нашите съученици, но каквото и да правехме или говорехме, никога нямаше да можем да убедим баща ни в нашата лоялност към неговата музика.

Единственият начин да докажеш, че наистина си слушал и харесваш „*парчето*“, беше да седнеш и да го изсвириш на собствения си инструмент. Как иначе да го убедиш?

Имах чувството, че в края на всяка подборка за вечерта баща ни наистина очакваше да сме станали чернокожи деца с вграден музикален инструмент в устните или в ръцете.

Имаше уникален слух за музика и беше крайно дисциплиниран, което ме караше да вярвам, че от него би излязъл велик музикант. Можело е да учи саксофон, да се усъвършенства. Разбира се, ако не беше роден в семейство на имигранти, за които дори дебелият кухненски ръкавици за хващане на горещи съдове бяха истинска екстравагантност.

Самите те слушаха гръцка музика – един оксиморон за целия останал свят. Нещо като „сладка мъка“ или „жив труп“. Ако вземеш една улична котка и защипеш опашката ѝ с вратата, без никакви усилия котката ще произведе сингъл, който би оглавил класациите в Спарта и Тесалоники.

Джазът е бил единствената форма на бунтарство от страна на баща ми. Бил е забранен в дома му и той му се отдаваше и му се наслаждаваше така, сякаш беше негово лично откритие. Когато станал вече младеж, криел плочите си, 78 оборота, и редовно се измъквал към Ню Йорк, където обикалял баровете и си общувал с „неграта“ в джаз клубовете.

Бил хубав живот, макар и да не продължил дълго. Беше на четиридесет и няколко, когато компанията му премести семейството ни в Северна Каролина.

– Очаквате от мен да живея КЪДЕ? – питал невярващо той.

Климатът в Роли му се отразяваше добре, но с радост би заменил приятните зимни температури за сносно радио. И понеже се оказа ограничен до колекцията си от плочи и ленти, неговата нова мечта беше един ден семейството му да запълни музикалната пропаст, която се отвори с преместването ни, като направим семеен джазбенд.

Планът му се заформи вечерта, когато ме заведе със сестрите ми Лиза и Гретчен в местния университет да слушаме Дейв Брубек, който беше на турне със синовете си. Когато се появи на сцената, публиката аплодираше и крещеше, а аз затворих очи, облегнах се назад и си представих, че тези аплодисменти са за мен.

За да получиш такова внимание от публиката, ти трябва нещо, което да им вземе акъла, да им отвее чорапите от краката. Бях започнал тайно да правя нещо и сега си представях как вече съм реализирал проекта си и съм го докарал до сцената, пред тази публика.

Номерът включва мен, облечен в хубава риза и с елегантна вратовръзка. Пея потпури от рекламни мелодии с гласа на Били Холидей, който беше един от любимите вокали на баща ми. За шоуто ми в Роли, започвам с едно старо парче, което рекламира най-стария в града шопинг център. Кратко кимане към акомпаниращия музикант и се впускам във *„Вълнението в Камерън Вилидж ще те отнесе далеч“*. Красотата на моята интерпретация се състои в това, че успявам да уловя едновременно радостта и тъгата от едно посещение в Елисбург или Джей Си Пени. Този номер бива последван от такива радости за ушите на милиони хора като *„Уинстън“*, *това е вкусът на истинската цигара* и закачливата нова реклама на кока-кола: *„Искам да науча света да пее“*.

Бях изгубен във фантазията си, напълно пренебрегнах Дейв Брубек и изплувах от мечтанията си едва когато баща ми ме сръга в ребрата и попита:

– Слушаш ли? Чуй това! Тези момчета могат да изкъртят боята от стената, казвам ти.

Публиката седеше спокойно, като в църква, но баща ми щракаше с пръсти, клатеше глава, приведена ниско пред гърдите. Хората започнаха да го сочат с пръст и когато го помолихме да седне нормално и да се държи като човек без тежки психически аномалии, той сложи длани от двете страни на устата си и изкрещя желанието си да изсвирят „Блу Рондо а ла Турк!“³

По пътя за дома, в колата, той барабанеше по волана и говореше:

– Чухте ли това? Този човек става все по-добър с всеки изминал ден. На сцената с децата си, неговата опора и подкрепа, и всички те правят такъв джемсешън. Като ураган! Исусе Христе, какво ли не бих дал за такова семейство! Хей, не е зле да си помислите по въпроса и да направите една семейна банда.

Сестра ми Лиза се задави със содата си с грейпфрут и се наложи да я изплюе.

– Не, не се шегувам – продължи баща ми. – Трябват ви само инструменти и няколко урока и кълна се, ще отворите покрива на всяка зала.

Надявахме се това да е поредната му петминутна идея, но когато стигнахме у дома, очите му все още горяха възторжено.

– Точно това трябва да направя. Не знам как не съм се сетил по-рано.

След обяд на следващия ден той докара малко класическо пиано. Беше втора употреба, но успяваше да изглежда величествено дори и поставено върху балатума на пода. Изреждахме се да го мушкаме с пръсти и да удряме по клавишите, но скоро интересът към новата придобивка се поизноси и избледня, покрихме го с възглавници и го превърнахме във военноморско укрепление.

Пианото си стоеше там напълно пренебрегнато в традиционния смисъл на думата, докато един ден баща ми записа Гретчен на уроци. Никога не бе проявявала особен интерес към това нещо, но бе избрана заради възрастта ѝ – беше

³ един от най-големите хитове на Дейв Брубек – б. пр.

на десет, а също така и защото според баща ми имала най-артистичните пръсти измежду всички нас.

На Лиза се падна флейтата, а аз се върнах една вечер от среща на скаутите и намерих моя предопределен инструмент облегат на аквариума в стаята ми.

– Обзалагам се, че ще ти падне шапката, затова я дръж здраво! – каза баща ми. – Защото това е китарата, която винаги си искал.

Със сигурност ме бе объркал с някого другико. Макар че редовно пусках петиции за нова прахосмукачка от добър и най-вече утвърден производител на прахосмукачки, никога не бях споменавал каквото и да било за китара, още помалко, че искам такава. За мен в инструмента нямаше нищо, абсолютно нищо привлекателно, дори и от чисто естетическа гледна точка. Бях аранжирал стаята си до последния детайл и китарата просто не вървеше с морската тематика на интериора ми.

Котва, да.

Китара, не.

Той искаше да блъскам по това нещо и аз добре го наблъсках в килера, където и си остана до деня, в който бях записан на частни уроци в музикалния магазин в наскоро отворения мол „Норт Хил“, където явно предлагаша и обучение по свирене на инструмента.

Борих се, водих битки, доколкото можех. Дори инсценирах, че съм болен в деня, в който беше насрочен първият ми урок.

– Но аз съм болен! – крещях, докато гледах как баща ми се отдалечава от паркинга. – Имам вирус и освен това не искам да свира на музикален инструмент. Какво знаеш ти!

Когато най-сетне с посърнало лице и потънало сърце осъзнах, че баща ми няма да се върне, повлякох китарата си към музикалния магазин, където управителят ме заведе при учителя ми – перфектно оформен дребосък на име господин Манчини.

По това време бях на дванадесет, дребен за годините си, и беше странно да се окажа в стая без прозорци с мъж, който едва стигаше до средата на гърдите ми. Имаше нещо грешно

в това ученикът да е по-висок от учителя, но не казах нищо по въпроса с ръста му. Само обясних:

– Баща ми ми каза да дойда тук. Идеята е изцяло негова.

Господин Манчини се обличаше с внимание към всеки детайл от тоалета си, изряден и с вкус към модата. И въпреки това бе заклещен в град, в който модата като понятие и реалност не съществуваше. Дрехите му бяха предимно от юношеския салон на „Хъдсън Белк“. Някои вечери предпочиташе риза и вратовръзка, а понякога широки панталони, комбинирани с тясно поло и хипарска верига от разноцветни камъни, която висеше върху полото. Имаше мъжествени ръце, покрити с груби черни косми, но гласът му беше тънък, писклив и странен. Сякаш някой го бе записал на магнетофонна лента и беше пуснал записа отзад напред. При много по-бърза скорост.

Не, не беше джудже. Просто беше ужасно дребен. Изумлението ми беше очевидно и не добре прието. Не че беше нещо, на което не е бил подлаган милион пъти в живота си.

Не ми подаде ръка. Просто запали цигара и се пресегна към рапана, който използваше за пепелник.

Подобно на баща ми, господин Манчини вярваше, че всеки може да се научи да свири на китара. Той самият се научил за едно лято, прекарано в, както го наричаше той, Хотланда Джи Ей. Заех, че това е разговорното име на Атланта, Джорджия.

– Сега, това е едно велико място, стига да си наясно какво искаш от живота. – Тук грабна китарата ми и започна да я върти, навеждаше се и доближаваше глава до струните. – Да, момче, момичетата там долу, в Пийчтри, купонясват по двадесет и четири часа на ден. – После спомена жена на име Бет и поясни: – Изхвърлили са отливката и са затворили фабриката, след като са я отляли, ако ме разбираш. – Кимнах без да имам и най-малка представа за какво говори. – Не умееше да готви, но по дяволите, нали затова Бог е изобретил замразените храни. – Той се засмя на малката си шега и повтори последното изречение, сякаш се опитваше да го запамети, в случай че го поканят да участва в комедийно

шоу да представи серия от смешни номера. – Бог е изобретил замразените храни. Да, това е добро попадение.

Каза, че кръстил китарата си на Бет.

– Сега не мога да откъсна ръце от нея. Не, сериозно ти казвам, много помага, ако дадеш име на инструмента си. Как мислиш да наречеш своя?

– Може би Оливър – отговорих. Така се казваше хамстерът ми и бях свикнал с името. Но пък... може би идеята ми не беше много добра.

– Оливър? – Господин Манчини сложи китарата ми на пода. – Оливър? Какво по дяволите е това име? Ако ще се посвещавам на китарата си, трябва да ѝ дадеш име на момиче, не на момче.

– О, да, разбира се. Джоан. Ще я нарека... Джоан.

– Е, разкажи ми за тази Джоан. Хайде. Красива ли е? Нещо специално ли има в нея?

Джоан беше името на една от братовчедките ми, но не ми се стори много мъдро да споделям тази информация.

– О, да. Джоан е наистина... страхотна. Тя е висока... – Тук се притесних, че може да го обидя с думата „висока“, и се опитах да поправам катастрофалната грешка. – Тя е дребн... Тя има кафява коса и всичко.

– Добре ли е отпред?

Никога не бях забелязвал гърдите на братовчедка си и наскоро бях установил, че не бях забелязвал нищи гърди, освен ако не са като на домашната ни помощница – толкова дебели и грамадни, че да те уплашат.

– Отпред ли? О, да, много е добре. Много е добре – отговорих.

Страхувах се, че може да ме пита за повече подробности и детайлно описание на гърдите на братовчедка ми, но с облекчение забелязах как прекосява стаята и вади Бет от калъфа ѝ. Каза ми, че един бъдещ китарист трябва да има желязна дисциплина. Талантът бил велико нещо, но и се срещал изключително рядко, както го бил научил животът.

– Аз го имам – каза. – Но все пак съм роден с тази дарба. Това е дар от Бога и тези от нас, които имаме музикален талант, сме много специални хора. – Очевидно знаеше, че

аз не съм нищо специално, просто едно моме, чийто баща витае из облаците и не може да слезе на земята. – Имаш ли усет към китарата? Имаш ли представа на какво е способно това малко бебче?

И без да дочака отговор, той се покатери на стола си и започна да свири „Запали огъня“, като добави:

– Тази песен посвещавам на Джоан. – И запя: – „Знаеш, че няма да бъда искрен, знаеш че ще е лъжа...“

По това време популярната версия на песента се изпълняваше от Хосе Фелисиано, един слепец с меланхоличен, изтормозен глас, който пасваше към текста на песента доста по-добре от тона на Джим Морисън, който по мое мнение пееше самодоволно, надменно, дори заповеднически.

И ето, от една страна имахме Хосе Фелисиано и Джим Морисън, а от другата страна – дребничкият господин Манчини, който свиреше красиво, но „Запали огъня“ звучеше като изкрещяна от скаутски лидер команда, който иска да му се даде кибрит, и то веднага.

Когато Манчини свърши номера, с който явно започваше цял концерт, той кимна в знак, че приема аплодисментите ми, и предложи своята собствена версия на „Момичето от Ипанема“ и „Малки зелени ябълки“, а аз седях, хванат в капана на стола си, а изкуствената ми усмивка бе обтегната толкова силно, че по някое време изгубих чувствителност в долната половина на лицето си. Ноктите ми трябва да бяха пораснали с няколко сантиметра до момента, когато той удари последния акорд и ме извика да седна до него, за да ми покаже няколко прости ноти.

Преди да си тръгна, ми даде и няколко лилави листове с акорди, в чиято безполезност вече бяхме убедени и двамата.

Когато се прибрах, майка ми топлеше вечерята ми във фурната. От всекидневната се носеха безразборните стонове на флейтата на Лиза. Звукът не се различаваше много от свистенето на вятъра в празна кутия от Пепси. Долу в мазето... Е, или Гретчен свиреше на пиано, или котката гонеше мишка по клавишите. Майка ми моментално увеличи звука на телевизора до последно, а баща ми побърза да ме инструктира да почвам да свиря.